GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŮ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șêse lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șêse lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 53. *Sâmbătă în 21 Aprile (3 Maiŭ)* **1884.**

Brașovŭ în 20 Aprile (2 Mai).

Incetulŭ cu încetulŭ Ungurii vorŭ fi constrînșĭ de puterea reală a împrejurărilorŭ sĕ recunóscă, că lovindŭ în Românĭ și vrêndŭ a-le răpì limba prin mijloculŭ scólelorŭ unguresci, ei sĕ folosescŭ de-o armă cu douĕ tăișurĭ, ce se póte ușorŭ întórce în contra elementului lorŭ.

Marele Ungurŭ Szechenyi ḍicea cătră conaționalii sĕi pe la anii 1830: Aideți sĕ dămŭ libertate Românilorŭ și Slavilorŭ astăḍĭ încă iobagĭ, dér sĕ ceremŭ dela ei ca în schimbulŭ acestui mare favorŭ sĕ ne învețe limba și sĕ se facă Maghiarĭ.

Idea era grandiósă și dorința de a o vedé realisată isvórea din credința, că Maghiarii, fiind puținĭ la numĕrŭ și încungiurațĭ de Slavĭ și Românĭ numai prin assimilarea succesivă a popórelorŭ conlocuitóre își vorŭ puté conservá supremația, dela care ei facŭ dependentă esistența chiar a întregului lorŭ elementŭ.

Intr'adevĕrŭ istoria și nenumĕrate casurĭ ne dovedescŭ, că Ungurulŭ numai ca domnŭ sĕ póte susținé căcĭ redusŭ fiindŭ la o stare asuprită elŭ sĕ stinge curêndŭ, căcĭ este lipsitŭ de acele însușirĭ cărora avemŭ a le mulțumi minunea esistenței de față nealterate a poporului românŭ, ca naționalitate deosebită, cu tóte cumplitele prigonirĭ pornite asupra lui de pretutindenea în cursŭ de multe veacurĭ. Acésta este așa de adevĕratŭ încâtŭ cutezămŭ a afirmá, că, décă absolutismulŭ nemțescŭ ar fi mai remasŭ în vigóre până în ḍiua de astăḍĭ, puterea națiunei maghiare ar fi fostŭ așa de multŭ paralisată, încâtŭ nicĭ chiar o încurcătură esterióră, ca cea dela 1866, n'ar fi mai putut'o restabili.

Dér Românii au progresatŭ sub absolutismŭ, ei devenindŭ egalĭ cu asupritorii lorŭ de mai înainte au putută resuflá doi-spre-ḍece anĭ și au inaintatŭ. Acesta este pĕcatulŭ lorŭ, care trebue se și-lŭ ispășéscă astăḍĭ. „Gazeta“ pentru că nu e mulțămită cu alcătuirile legislațiunii unguresci, carĭ au făcutŭ érăși ca Ungurulŭ sĕ încalece pe Românŭ, este înaintea celorŭ dela „Ellenzék“ și a tuturorŭ Maghiarilorŭ de calibrulŭ lorŭ, representanta absolutismului față cu constituționalismulŭ.

Neapĕratŭ că cerêndŭ aḍĭ egalitate facemŭ cu voie fără voie sĕ se reamintéscă epoca absolutismului, cândŭ nemeșulŭ ungurescŭ era tractatŭ cam totŭ pe aceea-și tréptă cu fostulŭ lui iobagiu românŭ. P'atuncĭ eramŭ celŭ puținŭ egalŭ asuprițĭ, astăḍĭ suntemŭ asuprițĭ numai noi, ér Maghiarii benchetuescŭ la mésa întinsă a constituționalismului ungurescŭ ca și cândŭ ar fi singurĭ în acéstă țéră.

Ceea ce superă însĕ mai multŭ pe cei dela fóia maghiară din Clușiŭ nu sunt atâtŭ principiele „Gazetei,“ câtŭ mai vêrtosŭ faptulŭ, că tinerimea română profeséză aceste principii și că în specialŭ tinerimea din Clușiŭ ne felicită dorindŭ ca resultatulŭ luptei nóstre se fie recâștigarea drepturilorŭ răpite.

Étă p'odată tótă munca de șépte-spre-ḍece anĭ a maghiarisărei nimicită prin douĕ rêndurĭ scrise și subscrise de tinerii românĭ.

Décă tinerimea română din Viena salută „Gazeta“ mai are unŭ înțelesŭ, căcĭ în Viena suflă fără îndoélă unŭ vêntŭ absolutisticŭ, dér décă junimea română din Clușiu, fosta capitală a Transilvaniei, vine sĕ ne felициteze vorbindŭ de drepturile răpite ale Românilorŭ, nu este acésta dovéda cea mai eclatantă, că scolile maghiare și Universitatea maghiară și-au greșitŭ scopulŭ pentru care au fostŭ înființate cu atâtea jertfe din partea statului? Mai póte-se óre pretinde, că Universitatea din Clușiu este unŭ focarŭ alŭ maghiarismului, décă tinerii românĭ, carĭ învéță acolo, nu-și renégă sângele ce curge prin vinele lorŭ.

Fóia Clușiană recunósce puterea legăturei ḍicêndŭ: „Sânge din sângele poporului curge prin vinele acestei tinerimĭ, și poporulŭ își va respectá sângele sĕu.“ Ei bine, décă este așa c-a pĕcătuitŭ tinerimea nóstră cândŭ și-a esprimatŭ dorința ca poporulŭ românŭ sĕ-și recâștige drepturile răpite?

Nu tinerimea a pĕcătuitŭ. Fóia Clușiană este sinceră și ne spune, că tocmai aceia au greșitŭ, carĭ ne-au răpitŭ acele drepturĭ, pentru că n'au crescutŭ pe tinerii noștri în scólele lorŭ destulŭ de unguresce.

Zădarnice sunt speranțele asupritorilorŭ noștri că prin scolile lorŭ vorŭ face vre-odată ca Românulŭ sĕ-și renege sângele. Cuțitulŭ ce se dă în mâna tinerilorŭ noștri din aceste scolĭ este cu douĕ tăișurĭ, de aceea scimŭ se aprețiămŭ dorința cea mai nouă a celorŭ dela „Ellenzék“ ca toțĭ tinerii românĭ se fie alungațĭ din scolile maghiare.

Dațĭ numai bărbătesce înainte, căcĭ atuncĭ cu atâtŭ mai curêndŭ vețĭ trebui se-o și — sfêrșițĭ!

Scirĭ telegrafice.

(Serviciulŭ particularŭ alŭ »Gazetei Transilvaniei.«)

Budapesta, 2 Mai. — Comisiunea juridică a camerii deputaților respinse propunerea lui Mocsary pentru insultarea deputatului Otto Hermann, de órece în casulŭ de față nu e necesară urgență. Ministrulŭ președinte primì deputațiunea partidei liberale a Oradiei marĭ, compusă din 120 membri, și printr'unŭ discursŭ strălucitŭ mulțămì pentru încrederea ce o aŭ în elŭ, primindŭ candidatura. Séra a fostŭ banchetŭ, la care au luatŭ parte 14 persóne.

Berlinŭ, 2 Mai. — Comisiunea Reichstagului respinse legea socialiștilorŭ cu 10 voturĭ.

Londra, 2 Mai. — Turcia încă n'a rĕspunsŭ la propunerea pentru conferință; Francia consimțì în principiu, dér cere mai nainte amĕnunte. Alte puterĭ consimtŭ la propunere.

Cronica evenemintelorŭ politice.

La ordinea ḍilei e conferința în cestiunea Egiptului. Gazeta de Colonia ḍice, că décă Francia s'ar multumi ca discuțiunea sĕ se mărginéscă numai asupra afacerilorŭ financiare, atuncĭ conferința se va întruni pe la finele lui Maiŭ séu celŭ multŭ pe la începutulŭ lui Iunie. Se crede, că Francia va cere garanții, ca Anglia sĕ nu anecteze Egiptulŭ. Décă Anglia nu va da acele garanții, Francia va refusá de-a trimite delegațĭ la conferință.

Turcia pretinde, ca loculŭ întrunirei conferinței sĕ fie Constantinopolulŭ.

*

Liga națională irlandesă a ținutŭ în Turles unŭ mare meetingŭ, în care s'a luatŭ următórea hotărîre: „Numai réua guvernarea-Angliei e causa miseriei și a nemulțămirii generale ce domnesce în Irlanda. Trebue dér necurmatŭ sĕ luptămŭ pentru dobândirea independenții Irlandei. Legea agrariă nu e satisfăcĕtóre, trebue modificată. D. Parnell posede deplina încredere a tuturorŭ Irlandesilorŭ.“

E caracteristicŭ, că de unŭ timpŭ încóce Irlandesii demonstréză într'una în contra dinastiei. Consiliulŭ comunalŭ din Dublinului a respinsŭ deunăḍi propunerea d'a se trimte reginei o adresă de condolență pentru încetarea din viéță a principelui Albani. Asemenea s'a întêmplatŭ, ḍilele trecute unŭ incidentŭ curiosŭ la banchetulŭ datŭ în Dublin în onórea lordului Major. Ridicândŭ primarulŭ unŭ toastŭ în sănătatea reginei, unŭ preotŭ din clerulŭ superiorŭ a șeḍutŭ josŭ cu pălăria 'n capŭ.

*

Din Berlin sosesce scirea, că comisiunea, trimisă de cameră pentru studiarea proiectului de lege privitorŭ la socialiști, a primitŭ cu 13 voturĭ contra 7 propunerea d-lui Windthorst relativă la înlăturarea articolului 9, care interḍice întrunirile socialiștilorŭ.

*

Camera din Pesta, după votarea în a treia cetire a legii industriale, a începutŭ a discutá regulamentulŭ penitenciarelorŭ, care a fostŭ luatŭ în consideratiune.

Felicitărĭ la adresa nóstră.

Mediașŭ, în 26 Aprile 1884.

In firma sperare, că apariţiunea »Gazetei Transilvaniei« va deschide și ochiĭ paserilorŭ nopturne de la »Viitorulŭ,« carĭ nu vĕdŭ, nicĭ presintele, — te felicitŭ D-nule Redactorŭ, pentru greulŭ sacrificiu ce ți-aĭ impusŭ, dorindu-țĭ puterĭ nedesecabile întru atingerea scopului salutarŭ.

Giorgiu Blășeanu, protopopŭ.

Vereșmortŭ, 27 Aprile.

Salulămŭ din adênculŭ inimei, apariţiunea cotidiană a mamei ḍiaristice, române ciscarpatine »Gazeta.«

Inainte cu Dumneḍeu, sentinelă română! și noi urmându-țĭ ne vomŭ grupá sub stindardulŭ tĕu. Triumfulŭ tĕu, va fi triumfulŭ românismului; ér' devotatului și neînfrântului Redactorŭ îĭ dorimŭ puterĭ îndoite și ḍile îndelungate.

In numele mai multorŭ Arieșenĭ.

P. Iacobescu, preotŭ.

Cacuciu, 13 Aprile.

Celŭ mai din urmă Românŭ născutŭ și crescutŭ în opincă saltă de bucurie pentru buna intențiune ce avețĭ, d'a redacta ḍiarulŭ »Gazeta Transilvaniei« în tótă ḍiua, prin urmare și eu. Vĕ poftescŭ dară succesŭ bunŭ și Dumneḍeu sĕ Vĕ întăréscă în credință și în tăria sufletéscă pentru ca se puteți stá față cu totŭ inimiculŭ și vrășmașulŭ.

Lucrațĭ pentru națiunea română, ca sĕ avețĭ pagine în istoria ei, căcĭ astfelŭ după muncă va urma și încununarea.

Daniilŭ Farcașŭ d. p. p.

Mulțămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre doveḍĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

Cronica ḍilei.

Sinodulŭ archidiecesanŭ, din Sibiiu se ocupă cu vericarea titlurilorŭ. Indată ce va începe desbaterile asupra cestiunilorŭ importante, vomŭ dá amĕnunte în privința lorŭ.

*

»Telegraphulŭ« aduce, scirea că proprietariĭ puțurilorŭ de păcură din Caucasŭ au încheiatŭ cu fabricanții germanĭ unŭ contractŭ pentru doui anĭ. Suma totală a petroleului și nafta esportate din Bacu a ajunsŭ la cifra de 700,000 de vedre pe ḍi.

*

Acelașĭ ḍiarŭ spune, că o persónă anonimă a depusŭ la cassa de bancă a d-lui Stefanŭ Ioanide din Bucuresc

suma de 4,500 lei cu destinaţiunea de-a serví la construcţiunea unui localŭ de scólă, în comuna Cozoiulŭ din judeţulŭ Brăila.

*

Confraţii noştri dela »Telegraphulŭ« din Bucurescĭ, reproducêndŭ articolulŭ nostru de fondŭ dela 15 c. în care amŭ tratatŭ cestiunea visitei Archiducelui Rudolf ḑice: »Organulŭ de frunte alŭ Românilorŭ de peste Carpaţĭ judecă cu cea mai mare dreptate importanţa visitei făcute la noi de părechia princiară a Austriei.«

*

M. Sa Imperatulŭ, spune Bud. Corr., a mulţămitŭ cordialŭ nu numai sultanului, ci şi principelui Bulgariei, regelui României şi regelui Serbiei pentru amicala primire a perechei princiare de corónă la curţile respective.

*

Din Madridŭ se telegrafézǎ că în Cadix, Cordova şi Barcelona s'au arestatŭ multe persóne civile şi militare. Inginerii statului au constatatŭ că catastrofa de pe calea ferată dela Badajoz este opera unorŭ criminalĭ.

*

Din Nizza se anunţă, că Duminecă a fostŭ o crâncenă încăerare în Saint-Philippe între Francesĭ şi Italienĭ. Aceştia strigau: »Mórte Francesilorŭ!« Între numeroşii răniţĭ se află şi unŭ agentŭ poliţienescŭ. S'au arestatŭ ḑece persóne. Alte amĕnunte lipsescŭ.

*

În Zürich tifusulŭ face marĭ progrese. La 27 Aprile, numĕrulŭ bolnavilorŭ se urcă la 650. Spaima între locuitorĭ e cumplită.

Velerulŭ de aurŭ.

O telegramă din Viena către »Pester Lloyd« spune că decorarea regelui Carolŭ I. cu ordinulŭ Velerului de aurŭ are fără îndoélă o însemnătate politică, căcĭ nu se dă aşa uşorŭ. Taxa pentru acestŭ ordinŭ e de 1000 de galbenĭ. A treia parte din acéstă sumă o primesce cancelarulŭ, o altă a treia parte funcţionarii ordinului, şi cea din urmă a treia parte erariulŭ. Velerulŭ nu se dă nicĭ odată fără taxă. Devisa ordinului este: Je l'ay empris. (am întreprins'o!)

Discursulŭ de deschidere a Sinodului din Sibiiu

rostitŭ de Pré Sânţia Sa Metropolitulŭ **Mironŭ Romanulŭ.**

Pré-stimaţilorŭ Domni!

Iubiţilorŭ fraţĭ, iubiţilorŭ fii sufletescĭ!

Biserica ortodocsă română din Ungaria şi Transilvania, ca în toţĭ anii pe acestŭ timpŭ, aşa şi astăḑĭ se întrunesce prin representanţii clerului şi ai poporului în sinódele sale eparchialĭ, pentru a se consulta asupra mijlócelorŭ necesarĭ la desvoltarea vieţii nóstre bisericescĭ.

Măreţŭ este scopulŭ, care-lŭ urmăresce biserica în generalŭ şi bine sunt combinate instituţiunile, prin carĭ în specialŭ biserica nóstră ortodocsă română se susţine pe basele canonice ale bisericei universalĭ şi se desvóltă în spiritulŭ întemeietoriului bisericei, prin propriele sale puterĭ, prin concursulŭ tuturorŭ credincioşilorŭ sĕi.

La unŭ scopŭ măreţŭ avemŭ sĕ lucrămŭ şi noi, carĭ ne întrunimŭ astăḑĭ aicia în sinodulŭ archidiecesei nóstre; avemŭ sĕ lucrămŭ la perfecţionarea organismului nostru administrativŭ bisericescŭ, ca prin acela sĕ se reverse lumina cea curată a evangeliei lui Christosŭ preste tóte clasele poporului, şi sĕ prindă totŭ mai adâncĭ rădăcinĭ în poporulŭ nostru virtuţile sublime creştinescĭ; credinţa, caritatea şi speranţa, fără de carĭ nu esistă fericire durabilă.

Ca sĕ putemŭ corespunde misiunei nóstre cei de mare importanţă, se recere din capulŭ locului, ca cu preferinţă noi în consultările nóstre sinodali sĕ manifestămŭ atinsele virtuţĭ sublime creştinescĭ şi sĕ delăturămŭ totŭ ce arŭ repugna acelora; sĕ ne unimŭ în spiritulŭ creştinătăţii şi sĕ contribuimŭ toţĭ prin o conlucrare armoniósă la prosperarea sântei nóstre bisericĭ, a unicului institutŭ de origine divinŭ, care ne póte adăposti între tóte valurile omenescĭ.

Acestea se recerŭ de la noi mai alesŭ între împrejurările de astăḑĭ fórte nefavorabilĭ progresului, cândŭ adecă spiritele agitate prin certe şi lupte amărăciόse pe terenulŭ politicŭ, îşĭ caută rĕsbunare şi, în pofta lorŭ de isbêndă, perdŭ adeseorĭ din vedere chiar şi sânţenia bisericii, carea înainte de acésta póte că de străinĭ, dér de fii sĕi cei adevĕraţĭ nicĭ cândŭ nu a fostŭ profanată.

Sĕ nu perdemŭ din vedere, pré stimaţilorŭ Domnĭ, iubiţilorŭ fraţĭ şi iubiţilorŭ fii sufletescĭ, adevĕrulŭ constatatŭ prin istoria popórelorŭ: că asupririle din partea străinilorŭ ne adună şi ne întăriescŭ, ér certele şi împărechierile din sînulŭ nostru ne risipescŭ şi ne consumă puterile. Cele mai grele fatalităţĭ ale bisericei au provenitŭ totdéuna din discordia nutrită între aceia, carĭ erau chemaţĭ a propaga pacea şi buna înţelegere. Dumneḑeu sĕ feréscă sânta nóstră biserică de fatalităţile, în carĭ o ar puté împinge lipsa de tactŭ s'au chiar impietatea fiilorŭ sĕi.

Premiţêndŭ acestea ca sfaturĭ archierescĭ purcese din inimă rîvnitóre pentru păstrarea şi perfecţiunea instituţiunilorŭ liberalĭ ale bisericei nóstre ortodocse române din Ungaria şi Transilvania, sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesanŭ pentru anulŭ curentŭ 1884 o dechiarŭ de deschisă.

Afacerea gimnasiului din Caranşebeşŭ.

Caranşebeşŭ, în Aprile 1884.

»Cerĭ şcolĭ şi nu-ţĭ dă
»Vréi sĕ facĭ şi nu te lasă.
Din viaţa const. a Ungariei.

Comunele grăniţerescĭ din fostulŭ comitatŭ alŭ Severinului au înaintatŭ la 10 Augustŭ 1883 pentru a doua óră şi în luna trecută pentru a treia óră la d. ministru-preşedinte Tisza urmatórea rugare:

Escelenţa Vóstră! Cea mai ferbinte dorinţă a poporaţiunei din teritoriulŭ fostului regimentŭ confiniarŭ româno-banaticŭ Nr. 13, a fostŭ, este şi va fi înfiinţarea unui gimnasiu completŭ cu optŭ clase, în oraşulŭ Caranşebeşŭ, înfiinţare decretată deja prin Pré Inalta resoluţiune regéscă din 18 Maiu 1873.

Pentru realisarea acestei intenţiunĭ salutarie, partea cea mai mare a comunelorŭ din numitulŭ teritoriu s'a dechiaratŭ nerevocabilŭ prin acte autentice în modŭ legalŭ a contribui cu considerabile sacrificii materiale la fundarea şi susţinerea amintitului institutŭ de cultură.

Causa înfiinţării acestui gimnasiu pe spesele comunelorŭ, pre cum şi ale altorŭ corporaţiunĭ interesate, se află spre ulteriόră decidere încă din luna lui Ianuariu 1882 la în. ministeriu ung. reg. de interne.

Decĭ, pentru respectuósă solicitare a unei resolvirĭ favorabile a acestei cestiunĭ vitale pentru întregulŭ ţinutŭ alŭ fostului regimentŭ amintitŭ mai susŭ încă în Februarie 1882 s'a presentatŭ Esc. Vóstre o deputaţiune de 6 membri, trimişĭ din partea nóstră anume spre acestŭ scopŭ, predândŭ totdeodată Esc. Vóstre aci sub ·/. alăturatulŭ memorialŭ referitorŭ la absoluta necessitate a înfiinţării acestei şcolĭ medie, şi deşi de la predarea acestui memorialŭ şi de la înfăţişarea deputaţiunei înaintea Esc. Vóstre au trecutŭ doi anĭ, totuşĭ până astăḑĭ n'amŭ fostŭ învredniciţĭ cu o resoluţiune la rugarea nóstră întetitóre, de altmintrelea basată acum şi pe dispositiunea § 54 alŭ Art. de lege XXX. din anulŭ 1883, referitorŭ la şcólele medie şi la calificaţiunea profesorilorŭ.

Este evidentŭ, că trăgănarea resolvirei favorabile a acestei cestiunĭ, repeţimŭ: vitale pentru noi, produce daune nereparabile pentru cultura şi subsistenţa poporului din teritoriulŭ fostului regimentŭ româno-banaticŭ şi prin urmare şi pentru o parte însemnată a poporaţiunei iubitei nóstre patrie.

Decĭ alergămŭ din nou la Esc. Vóstră cu umilită rugare, ca îmbrăţişindu-ne şi pe noi ca pe fii adevĕraţĭ ai patriei, pentru a cărei apĕrare amŭ contribuitŭ, contribuimŭ şi vomŭ contribuí averea şi sângele nostru, Esc. Vóstră sĕ binevoiţĭ a pune odată capĕtŭ trăgănării atâta de păgubitóre a acestei cause, încuviinţândŭ petiţiunea împnterniciţilorŭ noştri, predată Esc. Vóstre în 18 Februarie 1882.

Ai Escelenţei Vóstre

Urméză subscrierile a aprópe una mie de representanţĭ comitatensĭ şi comunalĭ.

Convocare la conferinţă.

Subscrişiĭ avemŭ onóre a convocá pe alegĕtoriĭ românĭ din comitatulŭ Satu-Marelui la conferinţa electorală ce se va ţiné în opidulŭ Seini, otelulŭ »Corona,« la 12 Maiŭ st. n., 10 óre din ḑi.

Obiectele conferinţei vorŭ fi următórele:

1) Alegerea delegaţilorŭ pentru conferinţa generală din Sibiiu.

2) Alegerea subcomitetelorŭ pentru cercurile electorale.

3) Alegerea comisiunilorŭ pentru lucrarea statutelorŭ unei asociaţiuni de cultură pentru Românii din Ungaria, ca cea din Trannilvania, şi încă cu terenŭ de activitate mai largŭ.

4) Discutarea eventualelorŭ propunerĭ, care însĕ se vorŭ face cunoscute presidiului în scrisŭ, cu trei ḑile înainte.

Satu-Mare, 27 Aprile 1884.

Ionŭ **Marcu**, protopopŭ; Andreiu **Medanŭ**, proprietarŭ; Petru **Ciceronescu**, parochŭ; Lazarŭ **Iernea**, parochŭ; Michailŭ **Lucaciu**, docinte şi proprietarŭ; Stefanŭ **Bilţiu**, protopopŭ; Alexandru **Ferenţiu**, advocatŭ; Dr. Vasiliu **Lucaciu**, profesorŭ; Ionŭ **Savany**, advocatŭ; Alexandru **Steţiu**, proprietarŭ şi adv; Ióne S. **Selagianŭ**, protopopŭ; Iónu **Papp**, advocatŭ; Iacobu **Papp**, parochŭ; Aug. **Mosolygŏ**, preotŭ; Eman. **Popŭ**, preotŭ.

Zelău, 28 Aprile 1884.

Conferinţa alegĕtorilorŭ românĭ din cerculŭ electoralŭ Zelău alŭ comitatului Selagiu s'a ţinutŭ în 27 Aprile st. n. a. c. în comuna curatŭ românéscă Cizeriu. Presenţĭ au fostŭ cam 115 alegĕtorĭ, între carĭ inteligenţĭ abiă au fostŭ 15 inşĭ — şi aceştia afară de unŭ respectatŭ domnŭ advocatŭ, — toţĭ preoţĭ şi învĕţătorĭ, — cejlalţĭ cam în numĕrŭ de 100 erau toţĭ plugarĭ. Adunarea constituindu-se şi-a alesŭ de preşed. ad-hoc pe M. O. D. Ionŭ Moldovanŭ protop., de notariu pe Grotianŭ Flonta, preotŭ românŭ; — s'a primitŭ solidaritatea întru tóte cu conclusele conferinţei gen. sibiiane din 1881; aşişderea faţă cu alegerile dietale procsime, alegĕtorii acestui cercŭ o sĕ se orienteze după prc-

---

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

„A patra: şépte anĭ şi şépte sĕptĕmânĭ lucrarea vóstră ḑilnică sĕ fie rugăciunea şi munca. Séra şi diminéţa sĕrbătoresce sĕ îngenunchiaţĭ cu femei şi cu copii, sĕ vĕ rugaţĭ lui Dumneḑeu şi sĕ vĕ pocăiţĭ de pĕcate. Lucrurile vóstre sĕ le împliniţĭ cu hărnicià şi credinţă şi sĕ nu mai faceţĭ datorii.

»A cincea: celŭ-ce în şepte anĭ şi şepte sĕptĕmânĭ se greşesce şi se îmbétă cu rachiu spurcatŭ o singură dată, acela se va scóte din societatea nóstră.

»A şesea: Pe ogorulŭ vostru sĕ nu crescă buruenĭ, în locuinţele vóstre sĕ nu fie necurăţeniă. Căsuţele vóstre, grajdurile vitelorŭ şi tóte uneltele ce aveţĭ, sĕ sclipéscă de curăţeniă. Din acestea o sĕ vĕ cunoscŭ.

»A şéptea: Trupulŭ vostru sĕ fie biserică a lui D-ḑeu, de aceea sĕ fiţĭ curaţĭ, înfrênaţĭ şi cinstiţĭ. Pielea, pĕrulŭ şi hainele vóstre sĕ nu fie pĕtate de nicĭ o murdăriă. Totŭ aşa copiii voştri.

Acesta sĕ fie semnulŭ nostru.

„Celŭ-ce jură şi vrea sĕ ţină aceste şepte jurăminte, păşéscă înainte şi-mĭ întindă mâna. Celui slabŭ îi vomŭ ajută.“

După ce a grăitŭ Alexandru acestea, cei treiḑecĭ şi doi veniră înainte unulŭ câte unulŭ şi-i întinseră mâna peste mésa plină de aurŭ şi ḑiseră »eu vréu sĕ ţinŭ jurĕmêntulŭ.“

»Acum duceţi-vĕ în pace acasă şi, înainte de culcare, rugaţi-vĕ lui D-ḑeu sĕ vĕ dee tăriă, ca sĕ vĕ puteţĭ ţiné jurĕmêntulŭ. Pe cuvêntulŭ meu, vĕ spunŭ, că trecêndŭ timpulŭ acesta, fie-care din voi va aruncá pe masa sa mai multŭ aurŭ, de câtŭ vede ochiulŭ vostru aicĭ. —

Aşa vorbĭ Alexandru şi rugă apoi pe toţĭ, înainte de tóte, sĕ nu descopere la sufletŭ de omŭ, ce au vĕḑutŭ în nóptea acésta, ba nicĭ între ei sĕ nu vorbéscă sĕu sĕ pomenéscă despre cele vĕḑute şi auḑite aicĭ.

Cu acestea, cei treiḑecĭ şi doi sĕ depărtară în tăcere adêncă. Pe drumŭ nu schimbă nicĭ unulŭ vorbă cu celalaltŭ. Atâtŭ de pĕtrunşĭ erau de minunea, ce vĕḑuseră şi auḑiseră. Ei se aşteptau cu totulŭ la alte lucrurĭ. Pe câte unulŭ, care gândea la jurĕmêntŭ, îlŭ cuprindea frica pentru că şi era aspru jurĕmêntulŭ. Dér taina cea mare, cei şépte anĭ şi şépte sĕptĕmânĭ, cuvintele lui Alexandru, masă plină de aurŭ şi ofiţerulŭ mândru cu medalia pe pieptŭ, şi césulŭ întunecatŭ de médănóptie nu le putea uitá nicĭ unulŭ. Totulŭ li se părea ca unŭ visŭ ciudatŭ.

14. Ómenii începŭ a se miră.

»Cei asta, Vasile, Tódere?“ întrebă unŭ bĕtrâuŭ schiopŭ, trecêndŭ a doua ḑi d'alungulŭ satului, »ce se întâmplă? vine éră vr'unŭ prinţŭ, orĭ împĕratulŭ, orĭ dóră solgăbirĕulŭ (subprefectulŭ)? Ce este asta, de curăţiţĭ astfelŭ?« Aşa întrebă elŭ şi ómenii rideau.

În faptă însĕ, mulţĭ se mirau de ce vedéu, căcĭ, în multe case eră o viaţă deosebită. Se frecau ferestrile se spălau podinele, se curăţiau uşile, mesele şi scaunele. Pe dinaintea caselorŭ chiar se aşeḑau tóte în rênduélă gunoiulŭ se dă d'oparte, pentru tóte se alegea câte unŭ locŭ mai bunŭ, mai potrivitŭ. Cei treiḑecĭ şi doi sciau, ce însémnă asta, dérǎ nu spuneau nimĕruĭ. Pentru că gândiau: peste şepte anĭ tóte lăḑile nóstre sunt pline de aurŭ.

Cândŭ vĕḑŭ Alexandru câtŭ de harnicĭ sunt bieţiĭ ómenĭ, ḑise către Irina: »Singurŭ nu sciu, sĕ plângŭ orĭ sĕ rîdŭ de ei! Pentru că etă, ceea ce nu făceau din însuşĭ îndemnulŭ lorŭ, din iubire către D-ḑeu, din lipsă şi convingere, aceea facŭ astăḑĭ din frica ce vine din credinţa deşértă şi din nădejde. Câtŭ de nebunĭ sunt ómenii! — Lasă-i însă ca, prin credinţă deşértă, sĕ vină la cunoscinţa adevĕrului şi prin stricăciunea lorŭ, sĕ ajungă ómenĭ de trébă.“

Mirarea şi surprinderea crescea în satŭ din ḑi în ḑi. Pentru că cârciumele erau apróp góle. Dumineca nu mai vedeai ómenĭ jucându-se în cărţĭ. Vinulŭ şi rachiulŭ nu avea nicĭ o trecere. Cei maĭ mulţĭ bărbaţĭ steteau acasă la femei şi copii, sĕu mergeau pe câmpŭ, se uitau la puţinele lorŭ ogóre şi se sfătuiau, ce ar fi de îndreptatŭ la ele în decursulŭ sĕptĕmânei. Aceia, carĭ odinióră erau cei mai veselĭ, erau acum serioşĭ şi gânditorĭ, pe cei desfrênaţĭ îi vedeaĭ în biserică, fórte evlavioşĭ. Aceia, carĭ umblau tótă ḑiua de icĭ colo haimana, acum de diminéţă până 'n séră erau la lucru, pe plată sĕu la moşióra lorŭ.

Ciupercă, cândŭ vedea Dumineca, că laviţele şi mesele lui sunt góle, vĕrsă lacrimĭ de durere. »S'au smintitŭ dóră toţĭ ómenii? strigă elŭ. »Ce naiba le-a întratŭ în creerĭ? Aşa nu mai merge. În chipulŭ ésta nu mai,

grama conferinţei gen. ce se va convocá în Sibiiu. —

S'a esprimatŭ mulţămită şi recunoscinţă ḑiarelorŭ românescĭ, carĭ apĕră cu tótă căldura interesele naţiunei române, în specialŭ „Gazetei Trans.« „Observatoriului şi Luminătoriului.“ S'a alesŭ în fie-care comună pe lângă preotŭ şi învĕţătorĭ, încă câte 2—3 representanţĭ, carĭ vorŭ avé sĕ participeze la tóte adunările ce se vorŭ convocá de sub-comitetulŭ acestui cercŭ electoralŭ. — S'au alesŭ delegaţĭ pentru conferinţa gen. din Sibiiu următorii alegĕtorĭ: S. D. Iónŭ **Nichita** advocatŭ, şi O. D. Alexandru **Vicaşiu** preotŭ românŭ. S'a constatatŭ absenţa totală a notarilorŭ românĭ, de care nu avemŭ sĕ ne mirămŭ, décă vomŭ considerá presiunea înfricoşată a celorŭ dela putere. Cu acestea mulţămindŭ preşedintele celorŭ presenţĭ, s'a închisŭ şedinţa între urărĭ de „Sĕ t ăéscă némulŭ românescu.«

Notariulŭ.

Deva, 26 Aprile.

Stimate D-le Redactorŭ! Alegĕtorii românĭ din cerculŭ electoralŭ Deva, întrunițĭ în conferinţa convocată pe 24 Aprile a. c. au constituitŭ unŭ comitetŭ electoralŭ cercualŭ din 18 membri, ér pentru clubulŭ electoralŭ centralŭ au alesŭ cincĭ membri.

De delegaţĭ pentru conferinţa generală, ce se va ţiné în Sibiiu, s'au alesŭ d-nii **I. Papiu** şi **G. Secula** ca ordinarĭ, ér de suplentŭ **F. Hossu Longinŭ.**

Desbaterile au decursŭ în cea mai esemplară ordine, afară de momentulŭ, când judele în pensiune Ioanŭ Balomirĭ într'unŭ tonŭ pătimaşŭ şi tremurândŭ propuse, ca conferinţa sĕ între în discusiunea ţinutei, ce va fi a se observá faţă cu alegerile viitóre şi ca delegaţilorŭ sĕ li sĕ dea instrucţiunĭ. Avêndŭ în vedere, că alegĕtorii românĭ din cerculŭ electoralŭ Deva s'au pronunţatŭ deja cândŭ cu raportulŭ foştilorŭ delegaţĭ dela 1881, — apoi în considerare, că representanţilorŭ nicăirĭ nu se mai dau adĭ instrucţiunĭ, în fine, din causă, că propunerea din cestiune nu s'a făcutŭ la loculŭ sĕu şi nicĭ n'a fostŭ pusă în programa conferinţei, nu s'a putută supune discuţiunei, de óre ce au făcutŭ obiecţiunĭ contra ei chiar şi representantulŭ poliţiei. Timpulŭ a fostŭ urîtŭ şi după usulŭ constituţionalicescŭ presiunile şi corumperile, mai vêrtosŭ în cerculŭ nostru, întrecŭ totă închipuirea. Cu tóte acestea, au participatŭ peste o sută cincĭ-ḑecĭ de alegĕtorĭ românĭ din diferite comune apropiate şi depărtate ale cercului. Funcţionarii românĭ mare parte au absentatŭ. — Poporulŭ a ascultatŭ cu mare atenţiune cuvêntulŭ de deschidere şi desbaterile din conferinţă. —

Corteşiile, fiindŭ doi candidaţĭ maghiarĭ, Em. Hollabi şi G. Szathmari, au ajunsŭ până la scandalŭ. Cunoscusulŭ romanofagŭ Száthmári György, de frică, că va cădé, are cutezanţa a face visită şi pe la unii bărbaţĭ românĭ, despre carĭ şi elŭ, ca lumea, scie pré bine că nu-lŭ vomŭ părtiní în vecĭ. Ei, d-le Szatmári d'apoi aşa legislatorŭ şi omŭ politicŭ eştĭ D-ta? Astfelŭ este consecinţa politică a D-tale?

Sĕracă lume ungurescă, pe cine ai ajunsŭ sĕ ai de legislatorŭ. — Corumperea alegĕtorilorŭ se fare fără nicĭ o sfială şi cei chemaţĭ a supraveghia esecutarea legii dau din umĕrŭ şi unii însuşĭ lucră pe sub mână.. Frumosŭ constituţionalismŭ, frumósă libertate la alegerĭ!?

Cassin.

Teatru românŭ in Beclénŭ!

Deşŭ, 25 Aprile a. c.

Între alte mai multe mijlóce pentru deşteptarea şi perfecţionarea sêmţului naţionalŭ se numĕră şi teatrulŭ, care încă este o şcólă pentru adulţĭ, ba chiar pentru omenime.

Diletantii teatralĭ românĭ din Beclénŭ prima şi unica societate din municipiulŭ Solnocŭ-Dobîca, constituită abiá de unŭ anŭ sub conducerea d-lorŭ: Simionŭ Moldovanŭ, bravului învĕţătorŭ, şi Iónŭ Grecu, zelosulŭ cetăţanŭ — în 22 Aprile a. c. — a treia ḑi de Pascĭ — au representatŭ în sala şcólei române de acolo piesele: »Fântâna de pétră,« tragediă de I. Lăpĕdatu, şi Cârlanu,« vodevilŭ în 1 actŭ de C. Negruzzi, — spre mulţămirea publicului asistentŭ, compusŭ din tóte clasele, din localitate şi dimprejurŭ.

Actorii au fostŭ Jénŭ Dinganŭ, Ludovica Rocneanu, născută Morarŭ, Ludovica Dinganŭ, Vasilie Chiţia, Iónŭ Stragen, şi Florica Dinganŭ, George Cârteşiu şi Iónŭ Moldovanŭ, toţĭ crescuţĭ şi eşiţĭ din şcóla de modelŭ a Beclénului.

Observŭ, că diletanţii actorĭ, — îmbrăcaţĭ amĕsuratŭ cerinţii pieselorŭ şi în costume naţionale — la dorinţa publicului trebuiră sĕ repeţéscă cântecululŭ din piesa ultimă, şi bĕtrânulŭ Iónŭ Mêrzocŭ le aruncă pe scena improvisată o cunună frumósă de florĭ şi spesă pentru ei. —

La finea piesei ne delectară iubiţii noştrii actorĭ încă cu 2 poesii:

»Colo în Plevna şi'n redute,
Stau păgânii mii şi sute« etc. şi
»Cântecululŭ gintei latîne,“ ambele de bardulŭ naţiunei V. Alexandri, dela Mircescĭ, între aplausele generale.

După acestea urmă balu adese întreruptŭ de cântărĭ naţionale ale eroilorŭ serei. Acestea ţinură până diminéţa cătră patru óre, în deplină veseliă. —

Eu le-am colectatŭ din Deşiu, dela dd. Augustŭ Munténu 1 fl. şi 1 leu, Gavrilă Manu, Vasile Hossu şi Iónŭ Welle câte 1 fl. Venitulŭ bruto a fostŭ de 34 fl. v. a. în favórea şcólei. —

Participătorĭ n'au fostŭ pré mulţĭ, însĕ destuĭ, — dintre óspeţii din jurŭ însemnŭ pe d. adm. Poppescu Iónŭ Deacŭ cu onor. familiă, dela Flişina, d-na protopopésa, I. Olténu cu onor. familiă, dela Ciceu-Cristurŭ, d. teologŭ abs. de Gerla Isaiu etc.

Cei ce ar fi pututŭ şi n'au participatŭ, auḑindŭ succesulŭ obţinutŭ alŭ teatrului, de sigurŭ se potŭ căí, fiindŭ-că meritá aceştĭ începătorĭ diletanţĭ, ca propagatorĭ de cultură, ca publiculŭ românŭ din tóte punctele de vedere sĕ participe în numĕrŭ mai mare.

Cumcă juna societate a diletanţilorŭ teatralĭ a luatŭ acea direcţiune bună, ce trebuia sĕ ia, adeveréză împrejurarea regretabilă, că invidia începu a se ivì, că cei eclipsaţĭ prin acésta, nu luară parte, chiar şi din locŭ. —

In fine dorescŭ micei societăţĭ teatrale susţinere şi prosperare, şi amicilorŭ conducĕtorĭ Moldovanu, Grecu şi Mêrzocŭ perseveranţă, ca bine sĕ mérgă înainte!

P. Mureşanu.

Diverse.

Ministrulŭ Tisza în nămolŭ. — Ministrulŭ preşedinte Tisza, înspectându-şi, ḑilele trecute, moşiile sale din comitatulŭ Beregh şi vrêndŭ sĕ trécă prin Tohát, unde terenulŭ e forte mocirlosŭ, echipagiulŭ se scufundà aşa, că caii nu-lŭ mai putură scóte. Ministrulŭ fu scăpatŭ din neplăcuta-i situaţiune pe umerii unui Românŭ ţépănŭ, care din întêmplare trecea p'acolo. Echipagiulŭ fu scosŭ la locŭ uscatŭ cu patru boi.

Ce întêmplare! D. Tisza, care şĭ-a pusŭ în capŭ sĕ sdrobéscă naţiunea românéscă, e scăpatŭ de unŭ Românŭ!

Datoria unui ministru. — In Anglia e la modă a se purtá la peptŭ câte unŭ micŭ buchetŭ de rose şi dalii. Ministrulŭ de interne, Sir William Harcourt, încă se ţine de modă şi-i place sĕ pórte la peptŭ florĭ şi foi marĭ. Dér are neplăcerea d'a le cumpĕrá, şi din întêmplare îşĭ uitase sĕ plătéscă contulŭ. Trei anĭ de-a-rêndulŭ i s'au cerutŭ de vênḑĕtorŭ banii, carĭ formau suma de 95 şelingĭ. In cele din urmă, ministrulŭ fu datŭ în judecată şi condamnatŭ sĕ plătéscă datoria cu cheltuelile de judecată în timpŭ de 14 ḑile.

Dreptulŭ electoralŭ pentru femei. — In sĕptĕmâna trecută s'a ţinutŭ de cătră femei în Hampstead (Londra) unŭ meetingŭ, ca sĕ discute asupra întinderii dreptului electoralŭ şi la femeile independente şi carĭ plătescŭ dare. Intre vorbitóre e de însemnatŭ Mrs. Westlake, cunoscuta luptătóre pentru drepturile femeilorŭ, care a ḑisŭ că femeile independente, cele carĭ închiriază case, ar avé aceéşĭ pretenţiune la dreptulŭ de votŭ în alegerile parlamentare, ca cele douĕ milióne de bărbaţĭ, pe carĭ noulŭ bilŭ de reformă electorală îi face alegĕtorĭ. Ea protestă în contra eschiderii femeilorŭ, punêndu-le în categoria minorenilorŭ criminalilorŭ şi nebunilorŭ, cărora le e interḑisŭ dreptulŭ de alegere.

„Nu e ruşine,“ strigă vorbitórea indignată, că eu ca posesóre şi birnică nu amŭ dreptŭ de votŭ, pe cândŭ visitiulŭ meu se bucură de acestŭ privilegiu!“ Mr. Wills unŭ deputatŭ liberalŭ, observà, că mulţĭ dintre colegii sĕi din camera comunelorŭ sunt încontra acestei inovaţiunĭ. Se scie, că femeile sunt conservatóre, şi mulţĭ liberalĭ se temŭ că, susţinêndŭ acéstă mişcare, îşĭ pregătescŭ unŭ biciu pentru spinarea lorŭ. In urmă s'a luatŭ o resoluţiune, ca noulŭ bilŭ de reformă, spre a fi satisfăcĕtorŭ, sĕ conţină hotărîrĭ pentru întinderea dreptului electoralŭ asupra proprietarelorŭ calificate cum se cuvine. Mr. Woodall, representantŭ liberalŭ pentru Stoke-on-Trent, va aduce la bilulŭ de reformă electorală unŭ amendamentŭ în sensulŭ acesta.

Asilŭ pentru sclave eliberate. — »Pol. Corr.« află din Cairo, că în hotelulŭ »Shepheard« s'a ţinutŭ o adunare de numeroşĭ notabilĭ, care primí o moţiune propusă de Sir Evelyn Baring pentru înfiinţarea unui asilŭ alŭ sclavelorŭ eliberate. Mr. Baring ţinù unŭ discursŭ fórte interesantŭ despre sclavagiu, ḑicêndŭ, că sclavele nu useză de dreptulŭ ce-lŭ au d'a cere eliberarea din motivulŭ, că nu potŭ esistá. In acestŭ asilŭ decĭ, sclavele eliberate se vorŭ întreţine, dându-li-se de lucru. Mr. Baring făcu cunoscutŭ, că regina Angliei a luatŭ patronagiulŭ acestui institutŭ filantropicŭ şi a dăruitŭ 100 de funţĭ sterlingĭ. Lordulŭ Granville şi Chedivulŭ încă au promisu sprijinulŭ lorŭ. Adunarea a numitŭ unŭ comitetŭ, care sĕ ia mĕsurile necesare pentru acestŭ scopŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 1 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.60	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	91.95	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Rentă de hârtiă 5%	88.75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.40	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.10	Renta de hărtiă austriacă	80.15
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	101.—	Renta de aurŭ austr.	101.05
Bonurĭ rurale ungare	101.50	Losurile din 1860	136.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acţiunile băncel austro-ungare	852.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.50	Act. băncel de creditŭ ung.	320.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.25	Act. băncel de creditŭ austr.	320.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.—	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.71
		Napoleon-d'orĭ	9.64
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.40
		Londra 10 Livres sterlinge	121.35

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

pote trăí unŭ omŭ de omeniă. Trebue să se facă altă rênduélă 'n satŭ. Asta e pré afurisită.«

Decă ţine blăstĕmăţia asta« ḑicea judele satului, »caută să mĕ lasŭ de trebur. Vĕdŭ bine, că s'a făcutŭ o legătură afurisită împotriva mea, cu scopŭ să m'aducă la sapă de lemnŭ. Dér înainte d'aşĭ ajunge ei ţinta, satulŭ întregŭ sĕ se prăpădéscă. Baremĭ d'aş puté aflá cine a iscoditŭ şi drăcia asta?«

Chiar şi preotului încă îi bătù lucru la ochĭ. Elŭ îşĭ făcu socotela şi aflà, că schimbarea atâtorŭ ómenĭ se trage din Dumineca, în care ţinuse o predică lungă despre a doua nascere prin credinţă. Presupunea decĭ, că dênsulŭ este causa, şi asta o spunea şi la alţii. Auḑindŭ acésta diregĕtorii satului, începură a-lŭ prigoní, unde numai puteau, ér cârciumarii îi făceau într'ascunsŭ totŭ felulŭ de supĕrărĭ şi nu se mai duceau la biserică.

Ciupercă, ca sĕ-şĭ trécă rachiulŭ, îlŭ vindea pe preţulŭ jumĕtate, în rachiu mestecá spirtŭ şi-lŭ îndulciá, apoi în totă Dumineca plătia nisce lăutarĭ se cânte, dar din cei treiḑecĭ şi doi, din feciorii şi fetele lorŭ, nu se arĕtá nime la cârciumă.

Buturugă se încercá asemenea sĕ-şĭ atragă muşterii la sine. Erá prietínosŭ, cinstia câte unuia pe nimicŭ şi întrebá: »De ce nu vii sĕ mai beai câte o lecă?«

»N'avemŭ banĭ,« erá rĕspunsulŭ.«

»Ei ce prostiă,« strigà atuncĭ cârciumarulŭ, »voi sciţĭ, că nu sunt aşa rĕu, vĕ dau şi pe credinţă. De voi nu mĭ-e frică.« —

Cu tóte astea ómenii nu întrau la elŭ.

Atuncĭ mâniosulŭ cârciumarŭ se înfurià şi ḑise: »Décă-mĭ faceţĭ voi de acestea şi eu o sĕ vĕ arĕtŭ pumnulŭ, sĕ ţineţĭ minte pe Buturugă!«

Datoriile. — Casa de pĕstrare şi bucătăria.

Acum începură a se furişá cândŭ unulŭ cândŭ altulŭ din bieţii ómenĭ, carĭ se ţinéu de societatea săpătorilorŭ de comorĭ; în casa învĕţătorului, îşĭ plângea necasurile ḑicêndŭ: »vedĭ învĕţătorule, orĭ câtŭ de aspru e jurămêntulŭ meu, îlŭ ţinŭ cu mare îngrijire.

Este o jumĕtate de anŭ de cândŭ nu jocŭ, nu mĕ îmbĕtŭ şi nu mĕ certŭ. Casa mea e curată, femeia şi copiii âmblă spălaţĭ şi grijiţĭ. Nime nu-mĭ póte ḑice nimicŭ. Dér diregĕtorii comunei ne necăjescŭ în totŭ felulŭ. Sunt datorŭ la unulŭ şi la altulŭ şi acum mĕ amenință, că m'orŭ scóte din casă, décă nu le plătescŭ, orĭ nu beau la ei. — Ajută-mĭ d-le învĕţătorŭ, orĭ îmĭ calcŭ jurămêntulŭ! Peste şese anĭ şi jumĕtate am destui banĭ; împrumută-mĭ o sumişóră, c'atuncĭ ţĭ-o dau îndĕrĕptŭ.«

Alexandru rĕspunse: alŭ putrălea punctŭ din jurămêntŭ ḑice: rogă-te, muncesce şi nu mai face datorii. Prin urmare nu-mĭ este ertatŭ, sĕ te împrumutŭ. Dér arĕtă-mĭ cum şi câtŭ eşti datorŭ şi apoi ne vomŭ gândí, ce este de făcutŭ.«

Vorbindŭ astfelŭ, elŭ luá penă şi hârtiă şi însemná tóte, câte se rĕspundeau, la întrebările ce le punea. Întrebá pe fie-care în deosebĭ: „cui eştĭ datorŭ? câtŭ şi cu ce dobêndĭ? pe ce ai făcutŭ datorii şi ce ţĭ-ai zălogitŭ?«

După ce cunoscea întrégа datoriă întrebá éră: »Cu ce vrei sĕ plătescĭ? câtŭ poţĭ tu, sĕu, câtŭ póte femeia şi copii sĕ câştige pe sĕptĕmână? Câte locurĭ, câte vite ai? şi ce poţĭ vinde preste anŭ, din ceea ce adunĭ tómna? Cum te susţii cu ai tĕi? Câtŭ îţĭ trebue pentru mâncare într'o sĕptĕmână, într'o ḑi? Cum stai cu vestmintele, cu rufele şi cu uneltele? Ce trebue sĕ mai tacĭ — şi de unde poţĭ cruţá fără sĕ simţĭ?“

Tóte acestea şi le însemná învĕţătorulŭ cu luare aminte dela fie-care. Acum se descoperí totă nerênduéla din economia casnică. Unii nu sciau nicĭ câtŭ sunt datorĭ, pentru că nu-şĭ însemnase nimicŭ. Pentru aceştia trebuiá sĕ se informeze la creditorĭ. Unii erau în restanţă cu procentele de pe mai mulţĭ anĭ. Aicĭ trebuiau sĕ se îngrijescă mai întâiu de procente. Alţii trebuiau sĕ plătéscă camete 50, 60, până şi sută la sută pe anŭ. Alexandru trebuí sĕ mergă în cetate, sĕ împrumute cu şese până la ḑece procente, ca sĕ se pótă răfuí cu cămătarii şi sĕ scape pe bieţii ómenĭ din perire. Mulţĭ erau datorĭ cu mai multŭ, decâtŭ preţuia averea lorŭ. Aicĭ erá mai greu de ajutatŭ. Totuşĭ Alexandru îmbărbătá pe toţĭ şi le ḑicea: „Cruţarea şi munca, cu ajutorulŭ lui D-ḑĕu, o sĕ vĕ scape de datorii. Urmaţĭ numai sfatulŭ meu în tóte!“

Numai acum se convinse elŭ pe deplinŭ, ce economiă rea au purtatŭ ómenii aceştia. Pe bieţii creştinĭ încă îi durea inima, cândŭ se convinseră de starea lorŭ atâtŭ de ticălósă. Numai acum putù afla fie-care după scóterea tuturorŭ datoriilorŭ, câtă avere are. La câte unulŭ erá de totŭ puţină şi sĕ făcea pĕrulŭ măciucă sermanului omŭ, de spăriatŭ ce era. Astfelŭ toţĭ se hotărîră sĕ cruţe, sĕ muncéscă. Dér cum sĕ încépă?

(Va urma).

„GAZETA TRANSILVANIEI“

ḌIARŬ CUOTIDIANŬ.

Ca mâne se 'mplinescŭ 50 de anĭ, de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei,“** sub cea mai cumplită prigonire a némului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroşilorŭ şi patrioticilorŭ comercianţĭ din Braşovŭ, acestŭ emporiŭ alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeşteptării naţionale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă şi cu căldură a îmbrăţişatŭ acestŭ ḍiarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ şi grupatu-s'au cu toţiĭ sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ şi lucrat'au cu însufleţire şi bărbătéscă statornicia pentru înălţarea românismului.

Grea şi amară era lupta. Tendinţele de a desnaţionalisá pe Românĭ îşĭ ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuiá ca în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ sĕ se învețe şi unguresce şi ca: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită şi sĕ funcţioneze numai astfelŭ de preoţĭ, predicătorĭ şi vicarĭ, carĭ sciu unguresce.“**

Apĕratu-s'aŭ cu bărbăţiă Românii dintre Tisa şi Carpaţĭ în contra acestorŭ uneltirĭ duşmane şi sosit'a după nópte şi vijeliă şi o ḍi cu sóre, dar numai o ḍi, căcĭ în cealaltă diminéţă se ivíră éraşĭ nuorĭ furtunoşĭ pe ceriŭ. Róta sorţii aduse din nou prigonirile de odinióră asupra capului nostru. Par' că sórtea a voitŭ sĕ încerce până unde merge tăria şi perseveranţa Românului.

Cu tóte uneltirile şi prigonirile înse „Gazeta Transilvaniei“ îşĭ ridică fruntea şi unindŭ sufletesce pe toţĭ Românii luptă necurmatŭ şi fără pregetŭ pentru drepturile şi libertăţile opinciĭ românescĭ.

Adversarii noştri neperḍênd din vedere acéstă luptă şi preţuindŭ resultatele dobêndite de până acum după adevĕrata lorŭ valóre şĭ-au î n d o i t ŭ p u t e r i l e, şi, acum după 50 de anĭ, şĭ-aŭ p e r f e c ţ i o n a t ŭ şi r a f i n a t ŭ mijlócele pentru sugrumarea şi stingerea nóstră. Prin urmare, şi noi cei de astăḍĭ, credincioşĭ şcolarĭ ai românismului, asemenea sĕ ne strîngemŭ rêndurile, şi sĕ ne î n d o i m ŭ p u t e r i l e d e a p ĕ r a r e.

Adversarilorŭ noştri, avêndŭ ei puterea ţĕrii în mână, le-a fostŭ pré uşorŭ de a ne lovĭ în tóte interesele politice, comerciale şi economice, şi acum atăcându-ne în şcólă ca şi în biserică, în limbă ca şi în avere, nouĕ nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ,** cu care toţĭ Românii datorĭ sunt de a strigá în lumea largă şi de a cere dreptate şi libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ.

Ast-felŭ împinşĭ de dorulŭ de a ne folosi ḍ i l n i c ŭ şi cu energiă de acestŭ pacînicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susţiné în ḍilnica nóstră luptă naţională şi în firma nóstră speranţă de a fi încuragiaţĭ, deschidemŭ abonamentŭ la **ḍiarulŭ nostru cuotidianŭ**

GAZETA TRANSILVANIEI

care precum acum 50 de anĭ a fostŭ **primulŭ organŭ de publicitate românŭ,** tot asemenea şi astăḍĭ e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ,** ce apare dincóce de Carpaţĭ.

Suntemŭ sigurĭ, că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile, ce le profeséză acestŭ ḍiarŭ şi de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Românilorŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ a sciutŭ chiar şi în cele mai grele împrejurărĭ sĕ ţ i e s u s ŭ s t i n d a r d u l ŭ n a ţ i o n a l i t ă ţ i i r o m â n e.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** dela 1 Aprile a începutŭ a eşí în tóte ḍilele, afară de Duminicĭ, şi serbătorĭ, şi pentru a puté cu înlesnire străbate până chiar şi în sĕraca colibă a ţĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ ḍiarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru **Austro-Ungaria** pe anŭ **12 fl.,** pe 6 lunĭ **6 fl.,** pe 3 lunĭ **3 fl.** Pentru **România** pe anŭ **36 lei,** pe 6 lunĭ **18 lei,** pe 3 lunĭ **9 lei.** Domnii abonaţĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugaţĭ a ne trămite diferenţa. Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

REDACŢIUNEA.

Tipografia Alexi Braşovŭ.